

S P R Á V A

Rozbor pracovných úrazov, ochorení súvisiacich s prácou a závažných priemyselných havárií v organizáciách v pôsobnosti Inšpektorátu práce Prešov za rok 2018

Číslo úlohy : 402

Správu predkladá : Ing. Peter Klec - vedúci inšpektor práce
Katarína Zajacová – referentka informatiky

Správu schválil: Ing. Daniel Hrabko - hlavný inšpektor práce

Rozdeľovník: 1 x NIP Košice
1 x IP Prešov

Úvod

Správa podáva ucelený prehľad o počte registrovaných pracovných úrazov, ochorení súvisiacich s prácou a závažných priemyselných haváriách, ktoré boli nahlásené a sú evidované Inšpektorátom práce Prešov za rok 2018.

Cieľom podrobnej analýzy pracovných úrazov je určenie a identifikácia ich najčastejších zdrojov a príčin, vrátane identifikácie najrizikovejších profesií a odvetví, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť z hľadiska výkonu dozoru nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zamestnancov.

Zákonník práce v § 195 ods. 2 definuje pracovný úraz ako poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené pri plnení úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle, krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov. Pracovným úrazom nie je úraz, ktorý zamestnanec utrpel na ceste do zamestnania a späť.

Registrovaný pracovný úraz (ďalej RPÚ) je v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákona č. 124/2006 Z. z.) pracovný úraz, ktorým bola spôsobená pracovná neschopnosť zamestnanca trvajúca viac ako tri dni alebo smrť zamestnanca, ku ktorej došlo následkom pracovného úrazu.

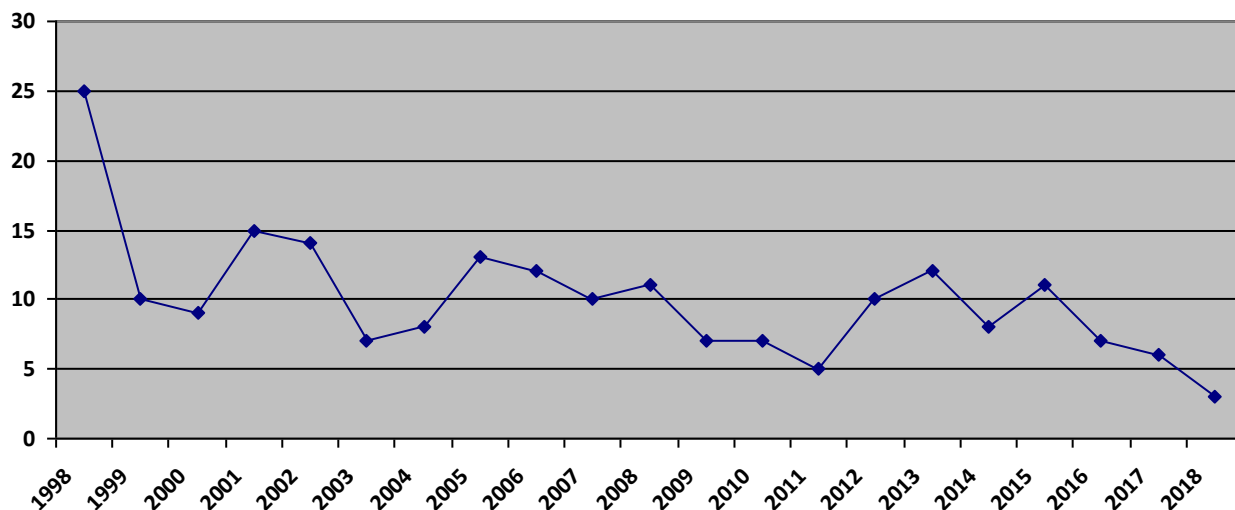
Inšpektorát práce v zmysle § 7 ods. 3 písm. b) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákona č. 125/2006 Z. z.) vyšetruje príčiny vzniku pracovného úrazu, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, príčiny vzniku závažnej priemyselnej havárie, bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania, vedie ich evidenciu a podľa potreby vyšetruje príčiny vzniku aj ostatných pracovných úrazov na základe rozhodnutia hlavného inšpektora práce.

Inšpektoráty práce majú zákonnú povinnosť vyšetrovať len závažné pracovné úrazy s následkom smrti a závažné pracovné úrazy s ťažkou ujmovou na zdraví.

1. Závažné pracovné úrazy s následkom smrti

V roku 2018 boli Inšpektorátu práce Prešov (ďalej len IP Prešov) nahlásené a IP Prešov podľa sídla zamestnávateľa evidoval 3 závažné pracovné úrazy s následkom smrti (ďalej len SPÚ), čo predstavuje oproti roku 2017 pokles o tri prípady (pokles SPÚ o 50 %). Z hľadiska dlhodobého vývoja SPÚ rok 2018 (3 SPÚ) bol rokom s najnižším počtom evidovaných SPÚ za posledných 20 rokov.

Vývoj počtu SPÚ v organizáciách patriacich do pôsobnosti IP Prešov od roku 1998 do roku 2018 znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie SPÚ podľa zdroja úrazu:

Zdroje sú prvou základnou skupinou úrazových znakov. Za zdroj úrazu sa považuje predmet, látka, alebo energia, prípadne človek, prírodný živý, ktorý svojím náhlým vonkajším pôsobením privodil úraz zamestnanca priamo alebo nepriamo tým, že pri jeho činnosti, prípadne pri náhodnom styku s ním, bol bezprostredným podnetom vzniku pracovného úrazu.

Hlavné zdrojové skupiny:

- I. Dopravné prostriedky
- II. Zdvíhadlá a dopravníky, zdvíhacie a dopravné pomôcky
- III. Stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné
- IV. Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov
- V. Materiál, bremená, predmety
- VI. Náradie, nástroje, ručne ovládané strojčeky a prístroje
- VII. Priemyselné škodliviny, horúce látky a predmety, oheň a výbušniny
- VIII. Kotly, nádoby a vedenia (potrubie) pod tlakom
- IX. Elektrina
- X. Ľudia, zvieratá a prírodné živly
- XI. Iné zdroje

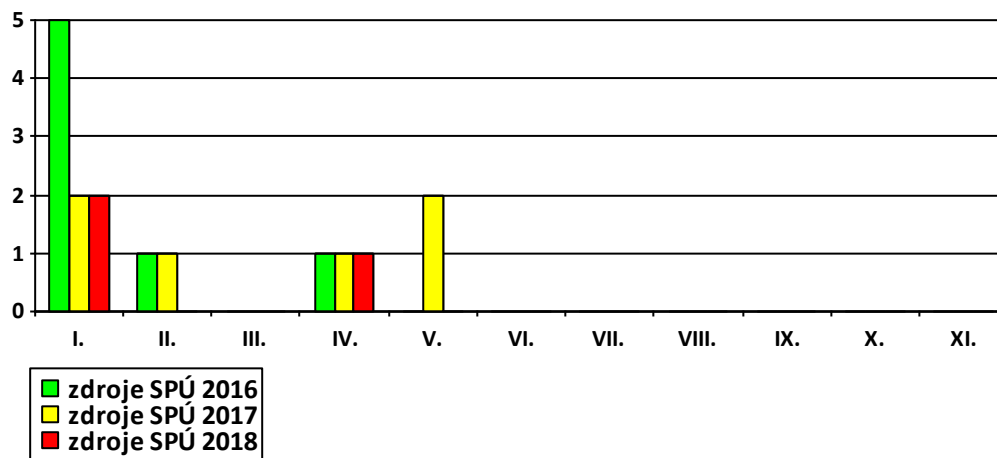
Zdrojové skupiny vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte SPÚ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Hlavná zdrojová skupina	Počet	Podiel %
I.	Dopravné prostriedky	2	66,7 %
IV.	Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov	1	33,3 %

V dvoch prípadoch zdrojom SPÚ v hodnotenom roku 2018 boli dopravné prostriedky. Konkrétne sa jednalo o zrážku nákladného automobilu riadeného zamestnancom s nákladným vlakom a o dopravnú nehodu zamestnanca na cestnej komunikácii, pričom oba prípady závažných pracovných úrazov s následkom smrti sa stali v Košickom kraji, ale jednalo sa o zamestnancov právnických osôb so sídlom v Prešovskom kraji.

V jednom prípade zdrojom SPÚ v hodnotenom roku 2018 boli pracovné priestory ako zdroj pádu zamestnanca. Tento závažný pracovný úraz s následkom smrti sa stal v našom Prešovskom kraji a jednalo sa o pád zamestnanca z lešenia pri vykonávaní montážnych prác pri oplášťovaní budovy. V týchto dvoch hlavných zdrojových skupinách I. a IV. boli zaznamenané inkriminované 3 SPÚ v roku 2018.

Výskyt SPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa hlavných zdrojových skupín znázorňuje nasledujúci graf:

Pre posúdenie podielu konkrétnych zdrojových podskupín na celkovom počte vzniknutých SPÚ v roku 2018 uvádzame vnútornú štruktúru vybraných zdrojových skupín podľa počtu spôsobených SPÚ:

I.	Dopravné prostriedky	Počet	Podiel %
----	----------------------	-------	----------

I - 02	Cestné motorové dopravné prostriedky	2	66,7 %
IV.	Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov	Počet	Podiel %
IV- 46	Ostatné zvýšené pracoviská	1	33,3 %

Členenie SPÚ podľa zdrojových skupín v roku 2018 a ich porovnanie s predchádzajúcim rokom 2017 je uvedené v tabuľke č. 1 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie SPÚ podľa príčiny jeho vzniku

Klasifikačné schéma príčin úrazov sa člení na 14 základných skupín, v rámci ktorých možno rozlíšiť tri hlavné skupiny samostatnej povahy, a to:

- Príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ (príčiny patriace do skupiny 1 – 7),
- Príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnanec (príčiny patriace do skupiny 8 – 10),
- Iné príčiny – (príčiny patriace do skupiny 11 – 14).

Príčiny pracovného úrazu:

1. Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu (nie pracoviska),
2. Chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenie a zabezpečenie,
3. Nepridelené, nedostatočné alebo nevhodné osobné ochranné pracovné prostriedky,
4. Nepriaznivý stav alebo chybné usporiadanie pracoviska alebo komunikácie (aj keď je pracovisko zdrojom úrazu),
5. Nedostatky v osvetlení a viditeľnosti, nepriaznivé vplyvy hluku, otrasov a škodlivého ovzdušia na pracovisku alebo na komunikácii,
6. Nesprávna organizácia práce,
7. Neoboznámenie sa s podmienkami bezpečnej práce a nedostatok potrebnej kvalifikácie (napr. teoretických vedomostí, šikovnosti, zručí, prispôsobenia),
8. Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrvávanie v ohrozenom priestore,
9. Odstránenie alebo nepoužívanie predpísaných bezpečnostných zariadení a ochranných opatrení,
10. Nepoužívanie alebo nesprávne používanie predpísaných a pridelených osobných ochranných pracovných prostriedkov,
11. Ohrozenie inými osobami, napr. odvedenie pozornosti pri práci, žarty, hádky, iné nesprávne a nebezpečné konanie,
12. Nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon

(napr. chýbajúce telesné predpoklady, zmyslové nedostatky, nepriaznivé osobné vlastnosti a okamžité psychofyziologické stavy),

13. Ohrozenie zvieratami a prírodnými živlami,

14. Nezistené príčiny.

Zistené príčiny vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte SPÚ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Základné skupiny príčin pracovných úrazov	Počet	Podiel %
8	Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrvávanie v ohrozenom priestore	2	66,7 %
10	Nepoužívanie alebo nesprávne používanie predpísaných a pridelených osobných ochranných pracovných prostriedkov	1	33,3 %

V roku 2018 bola v dvoch prípadoch príčinou vzniku SPÚ používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrvávanie v ohrozenom priestore, v jednom prípade nepoužívanie predpísaných pridelených osobných ochranných pracovných prostriedkov. V týchto prípadoch zodpovednosť za vznik SPÚ niesli samotní zamestnanci.

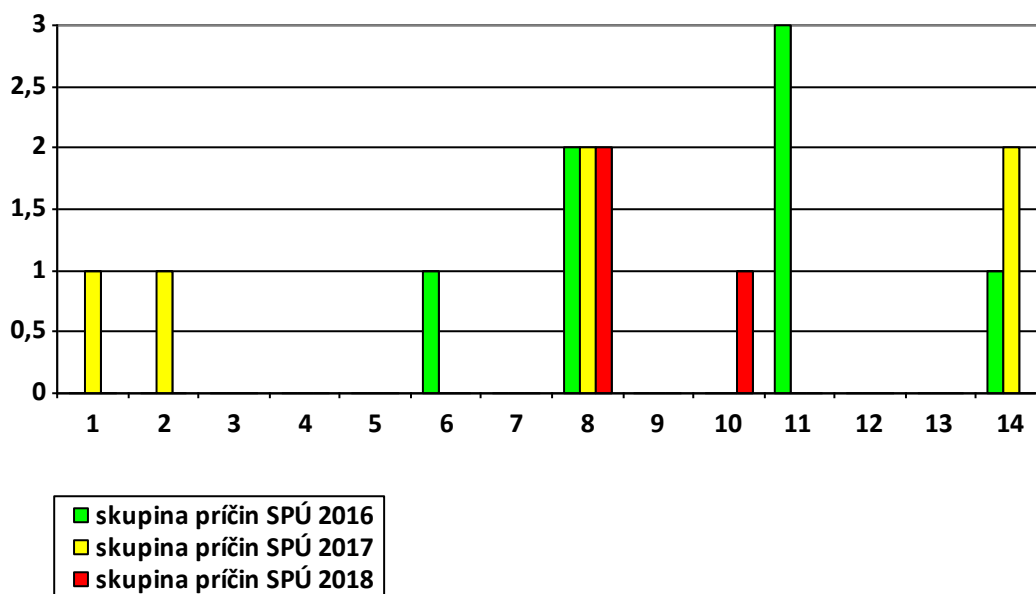
Dva prípady dopravných nehôd zamestnancov (zrážka nákladného automobilu riadeného zamestnancom s nákladným vlakom a dopravná nehoda zamestnanca na cestnej komunikácii, v oboch prípadoch príčina vzniku SPÚ – kód 8), ktoré sa stali v Košickom kraji, vyšetroval Inšpektorát práce Košice.

Príčiny vzniku SPÚ v prípade pádu zamestnanca z výšky z lešenia pri vykonávaní montážnych prác vyšetroval Inšpektorát práce Prešov. Príčinou SPÚ zamestnanca bolo nepoužitie predpísaných pridelených ochranných pracovných prostriedkov, konkrétne bezpečnostného postroja proti pádu z výšky, ktorý zamestnanec prevzal a mal pridelený, ale pri práci nepoužil a spadol do medzery medzi lešením a budovou, ktorú oplášťovali.

V roku 2018 príčiny vzniku jedného SPÚ zamestnanca spoločnosti z Nitry, ktorý sa stal na pracovisku v Prešove, vyšetroval Inšpektorát práce Prešov pre iný inšpektorát práce. Na zamestnanca, ktorý ležal na zemi pri oprave zdvíhacieho vozíka, sa prevrátil tento zdvíhací vozík. Aj v tomto prípade bolo konštatované a zistené používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania proti príkazu, zákazu a pokynom počas opravy zdvíhacieho vozíka. Aj v tomto prípade zodpovednosť za vznik SPÚ niesol samotný zamestnanec.

Pri vyšetrovaní SPÚ v hodnotenom roku 2018 nebol zistený prípad, aby zamestnanec, ktorý utrpel SPÚ, vykonával svoju prácu pod vplyvom alkoholu.

Členenie SPÚ, ktoré vznikli v rokoch 2016, 2017 a 2018, podľa zistených príčin v znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie SPÚ podľa zistených príčin ich vzniku v roku 2018 a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č.4 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie SPÚ podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE)

V roku 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE) zamestnávateľských subjektov boli SPÚ zaznamenané v týchto odvetviach ekonomických činností:

kód	SK NACE	Počet	Podiel %
C	Priemyselná výroba	1	33,3 %
H	Doprava a skladovanie	2	66,7 %

Podrobnejšie členenie SPÚ za rok 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností SK NACE a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č. 7 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie SPÚ z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených

Z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených možno konštatovať, že v roku 2018 sme 2 SPÚ zaznamenali u vodičov a obsluhy pojazdných strojových zariadení a jeden SPÚ u kvalifikovaného stavebného robotníka.

Členenie SPÚ z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného

Z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného možno konštatovať, že v roku 2018 sme zaznamenali pri SPÚ tieto poranenia

- otras mozgu a vnútro lebečné poranenie – 1 zranenie,
- viacnásobné poranenia – 2 zranenia.

Zranené časti tela pri SPÚ

- hlava, mozog, lebečné nervy a cievy – 2 zranenia,
- celé telo a viac oblastí – 1 zranenie.

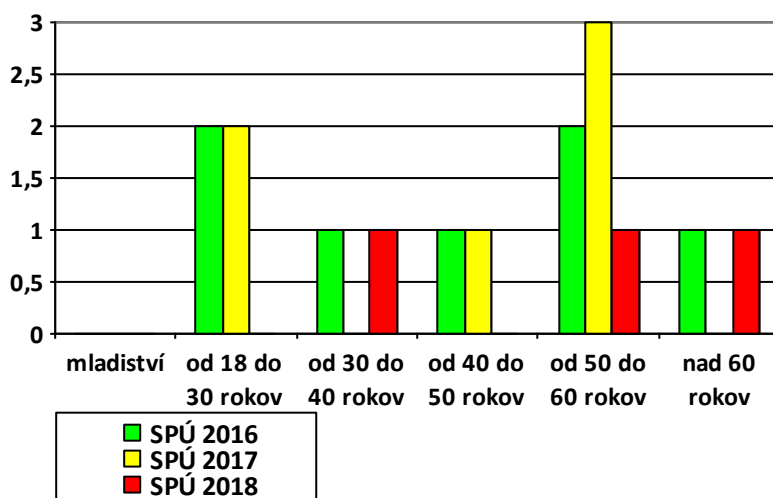
Členenie SPÚ podľa pohlavia a vekovej kategórie zamestnancov, ktorí utrpeli pracovný úraz

V roku 2018 boli všetky 3 SPÚ evidované u mužov.

Z hľadiska vekovej štruktúry najviac SPÚ utrpeli zamestnanci patriaci do vekovej kategórie

- od 30 do 40 rokov – 1 prípad
- od 50 do 60 rokov – 1 prípad
- nad 60 rokov – 1 prípad

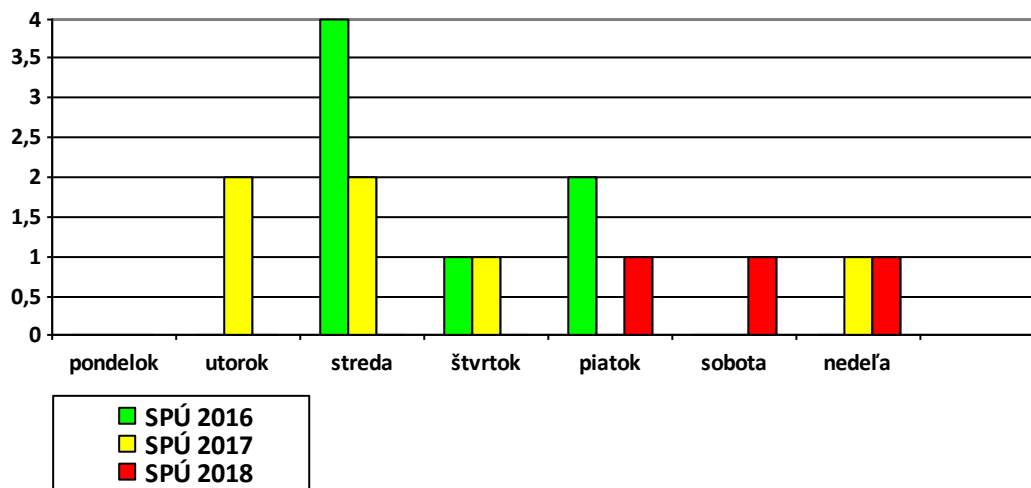
SPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa veku poškodených znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie SPÚ podľa dňa v týždni, kedy sa pracovný úraz stal

V roku 2018 sa SPÚ stali v piatok, sobotu a nedeľu (po jeden prípad).

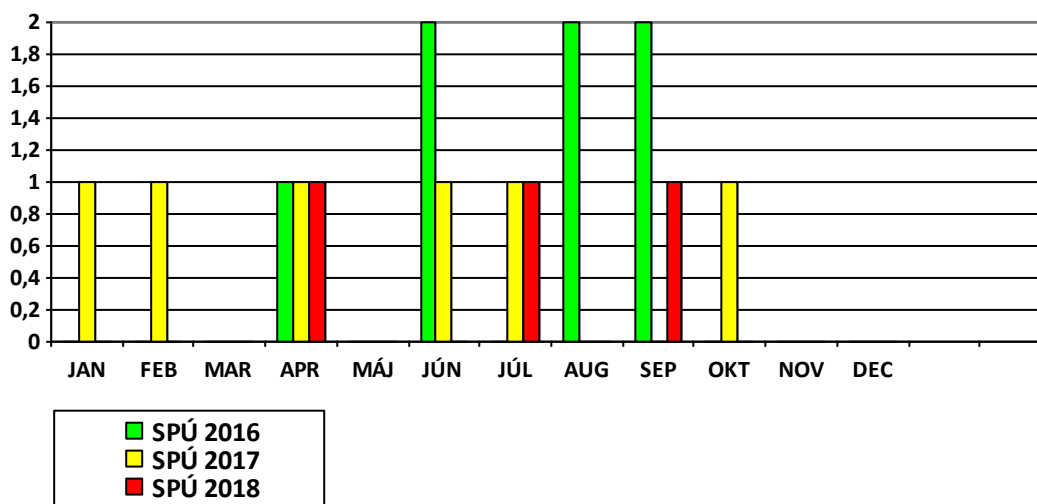
SPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa dní v týždni znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie SPÚ podľa mesiaca v roku, kedy sa pracovný úraz stal

Zo štruktúry podľa mesiaca vzniku SPÚ vyplýva, že po jednom sa stal SPÚ v mesiacoch apríl, júl a september 2018.

SPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa mesiaca v roku znázorňuje nasledujúci graf:

2. Závažné pracovné úrazy s ťažkou ujmom na zdraví

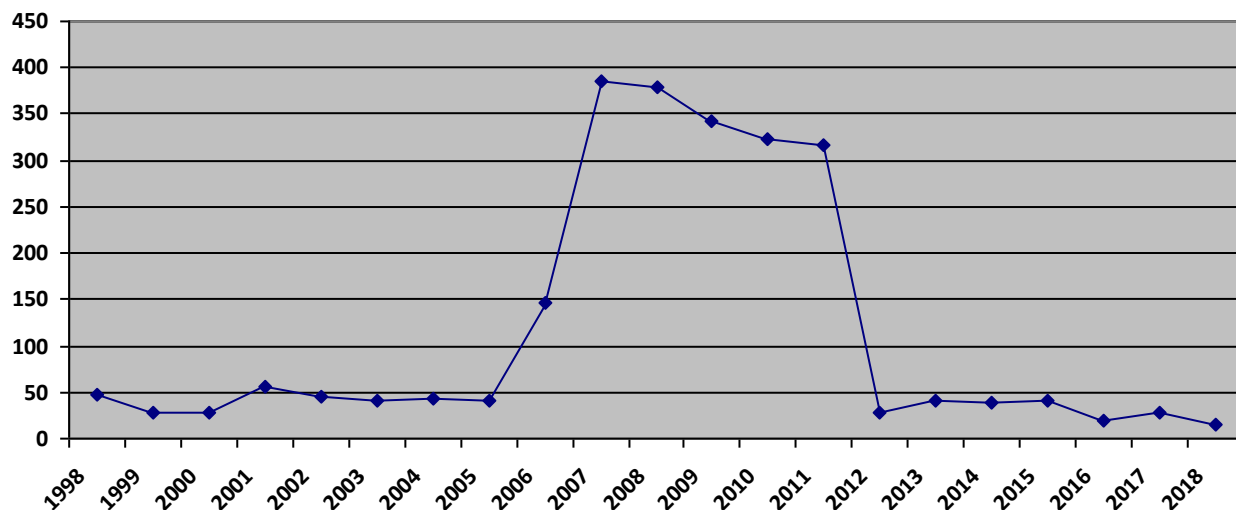
Ťažká ujma na zdraví je vážna porucha zdravia alebo vážne ochorenie, a to: zmrzačenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochromenie údu, strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva, poškodenie dôležitého orgánu, zohyzdenie, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, alebo mučivé útrapy.

V roku 2018 v organizáciách patriacich do pôsobnosti dozoru IP Prešov došlo k 15 závažným pracovným úrazom s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej ŤUZ), čo predstavuje oproti roku 2017 pokles o 12 prípadov (44,4% pokles ŤUZ). Z hľadiska dlhodobého vývoja ŤUZ rok 2018 (rovnako ako v prípade SPÚ) bol rokom s najnižším počtom zaznamenaných ŤUZ za posledných 20 rokov.

Poznámka:

Relatívne vysoké počty ŤUZ v rokoch 2006 až 2012 boli dôsledkom toho, že za ŤUZ podľa vtedy platnej legislatívy sa považovali všetky pracovné úrazy s dobou liečenia dlhšou ako 42 dní.

Vývoj ŤUZ od roku 1998 do roku 2018 znázorňuje nasledujúci graf:

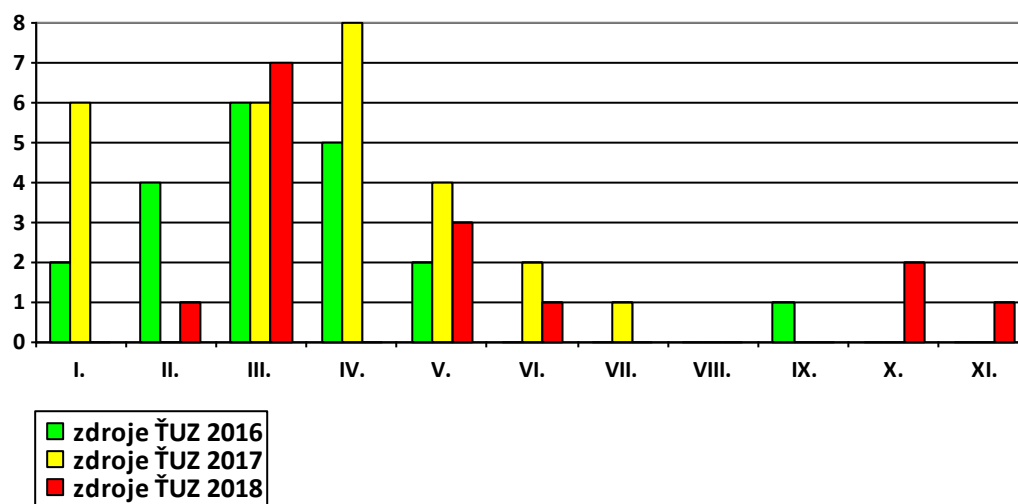
Členenie ŤUZ podľa zdroja úrazu

Zdrojové skupiny vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte ŤUZ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Hlavná zdrojová skupina	Počet	Podiel %
II.	Zdvíhadlá a dopravníky, zdvíhacie a dopravné pomôcky	1	6,7 %
III.	Stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné	7	46,7 %
V.	Materiál, bremená, predmety	3	20,0 %
VI.	Náradie, nástroje, ručne ovládané strojčky a prístroje	1	6,7 %
X.	Ľudia, zvieratá a prírodné živly	2	13,3 %
XI.	Iné zdroje	1	6,7 %

Najpočetnejšími zdrojmi ŤUZ v roku 2018 boli stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné, kde bolo zaznamenaných až 8 prípadov ŤUZ, o jeden viac ako v roku 2017, čo predstavuje až 46,7 % podiel z celkového počtu ŤUZ. Druhým najpočetnejším zdrojom ŤUZ boli prípady neodbornej manipulácie s bremenami, materiálom, ako aj pády predmetov, výrobkov či materiálov. V tejto skupine zdrojov boli zaznamenané 3 prípady ŤUZ, čo predstavuje 20 % podiel z celkového počtu ŤUZ. Ľudia, zvieratá a prírodné živly predstavovali ďalší zdroj, pri ktorom vznikli 2 prípady ŤUZ (13,3 %).

Výskyt ŤUZ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa zdrojovej skupiny znázorňuje nasledujúci graf:

Pre posúdenie podielu konkrétnych zdrojových podskupín na celkovom počte vzniknutých ŤUZ v roku 2018 uvádzame vnútornú štruktúru vybraných zdrojových skupín podľa počtu spôsobených ŤUZ:

II.	Zdvíhadlá a dopravníky, zdvíhacie a dopravné pomôcky	Počet	Podiel %
II - 11	Zdvíhacie a dopravné zariadenia - pomôcky	1	6,7 %
III.	Stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné	Počet	Podiel %
III - 15	Okružné, rámové a iné pily na drevo	2	13,3 %
III - 21	Sústruhy kovov	1	6,7 %
III - 34	Stavebné stroje	2	13,3 %
III - 40	Zvláštne potravinárske stroje	2	13,3 %
V.	Materiál, bremená, predmety	Počet	Podiel %
Vb - 50	Bremená (materiál, premiestňované alebo inak manipulované predmety) – úrazy bremenami	3	20,0 %
VI.	Náradie, nástroje, ručne ovládané strojčky a prístroje	Počet	Podiel %
VI.-58	Ručné nástroje (rezacie, sekacie)	1	6,7 %
X.	Ľudia, zvieratá a prírodné živly	Počet	Podiel %
X - 72	Úmyselné i neúmyselné poškodenie, násilie, zranenie inou osobou Tuhé horúce látky	1	6,7 %
XI.	Iné zdroje	Počet	Podiel %

XI - 75	Iné zdroje, ktoré nemožno zaradiť do predchádzajúcich skupín	1	6,7 %

Podrobnejšie členenie ŤUZ podľa zdrojových skupín v roku 2018 a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č. 2 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie ŤUZ podľa príčiny úrazu

V roku 2018 bola najpočetnejšou príčinou vzniku ŤUZ (7 prípadov) príčina spočívajúca v používaní nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia. Druhou najpočetnejšou príčinou vzniku ŤUZ bolo ohrozenie inými osobami (iné nebezpečné konanie) - 5 prípadov. V jednom prípade sa jednalo o nezistenú príčinu vzniku ŤUZ. Dôvodom bolo, že vyšetrowanie príčiny vzniku ŤUZ pre zložitosť preukazovania skutočností súvisiacich s pracovným úrazom ku dňu vypracovania správy ešte nebolo ukončené.

Príčina, za ktorú niesli zodpovednosť samotní zamestnanci tým, že používali nebezpečné postupy alebo spôsoby práce vrátane toho, že konali bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, alebo zotrúvali v ohrozenom priestore, bola konštatovaná v 7 prípadoch, čo predstavuje 50 % podiel zo všetkých vyšetrowaných príčin vzniku ŤUZ (14).

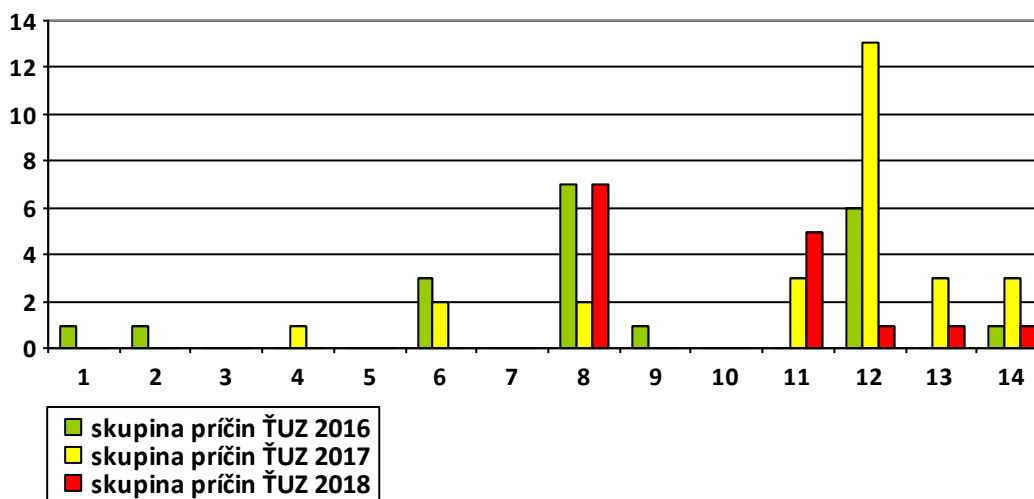
Ani v jednom prípade zo všetkých 14 vyšetrených príčin vzniku ŤUZ v roku 2018 nebola konštatovaná príčina vzniku ŤUZ, za ktorú by niesli zodpovednosť zamestnávateľia.

Pri vyšetrowaní ŤUZ v hodnotenom roku 2018 nebol zaznamenaný prípad, aby zamestnanec, ktorý utrpel ŤUZ, vykonával svoju prácu pod vplyvom alkoholu. .

Príčiny vzniku ŤUZ vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte ŤUZ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Základné skupiny príčin pracovných úrazov	Počet	Podiel %
8	Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrúvanie v ohrozenom priestore	7	46,7 %
11	Ohrozenie inými osobami	5	33,3 %
12	Nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon	1	6,7 %
13	Ohrozenie zvieratami a prírodnými živlami	1	6,7 %
14	Nezistené príčiny	1	6,7 %

Výskyt ŤUZ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa zistených príčin ich vzniku znázorňuje nasledujúci graf:

Dva prípady príčin vzniku ŤUZ vyšetrovali iné inšpektoráty práce, nakoľko sa stali mimo náš kraj, ale zamestnancom zamestnávateľských subjektov so sídlom v Prešovskom kraji.

Naopak v roku 2018 príčiny vzniku jedného ŤUZ zamestnanca košickej spoločnosti, ktorý sa stal na pracovisku v Prešovskom kraji, vyšetroval Inšpektorát práce Prešov pre iný inšpektorát práce.

Podrobnejšie členenie ŤUZ podľa príčin ich vzniku v roku 2018 a ich porovnanie s rokom 2017, je uvedené v tabuľke č. 5 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie ŤUZ podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE)

V roku 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE) zamestnávateľských subjektov boli ŤUZ zaznamenané v týchto odvetviach ekonomických činností:

kód	SK NACE	Počet	Podiel %
C	Priemyselná výroba	4	26,6 %
F	Stavebníctvo	4	26,6 %
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	3	20,0 %
N	Administratívne a podporné služby	1	6,7 %
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	1	6,7 %

P	Vzdelávanie	1	6,7 %
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1	6,7 %

Podrobnejšie členenie ŤUZ za rok 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností SK NACE a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č. 7 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie ŤUZ z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených

Z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených možno konštatovať, že najviac ŤUZ v roku 2018 v počte 5 sme zaznamenali u pomocných pracovníkov v ťažbe a stavebníctve, počet 3 ŤUZ sme zaznamenali aj u vodičov a obsluhy pojazdných strojových zariadení. (kód 83) a u upratovačov a pomocníkov (kód 91).

Členenie ŤUZ z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného

Z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného možno konštatovať, že v roku 2018 sme zaznamenali najviac ŤUZ pri poraneniach

- traumatické amputácie – 5 zranení,
- zatvorené zlomeniny – 3 zranenia,
- vnútorné poranenia – 2 zranenia.
- povrchové poranenie, otvorené rany, iné typy rán, otvorené zlomeniny, šoky – 5 x 1 zranenie.

Najčastejšie zranené časti tela pri ŤUZ

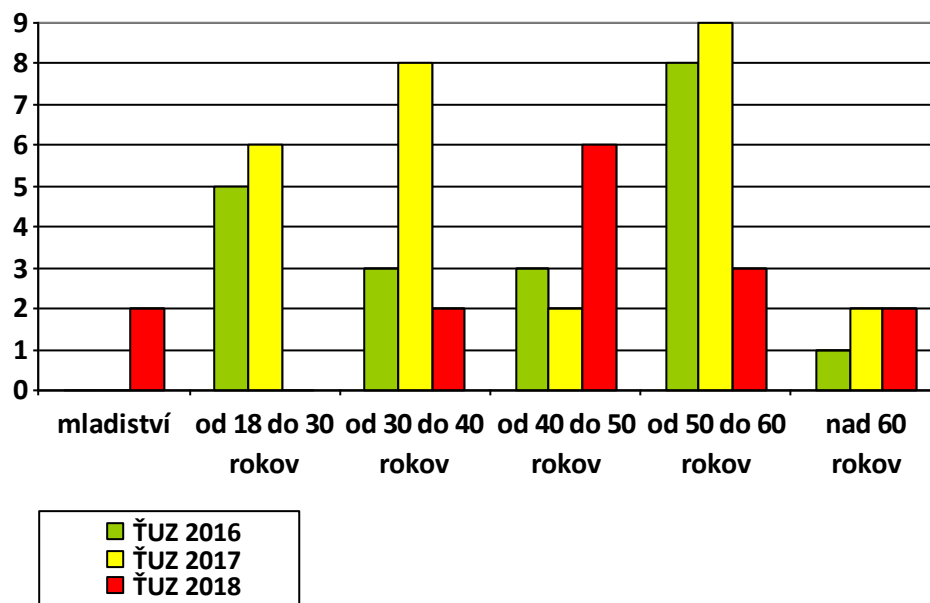
- prst – 3 zranenia,
- ruka od zápästia dole – 2 zranenia,
- členok – 2 zranenia,

Členenie ŤUZ podľa pohlavia a vekovej kategórie zamestnancov, ktorí utrpeli pracovný úraz

Medzi zamestnancami, ktorí utrpeli v hodnotenom roku 2018 ŤUZ boli 3 ženy (20,0 %) a 12 mužov (80,0 %).

Z hľadiska vekovej štruktúry najviac ŤUZ utrpeli zamestnanci patriaci do vekovej kategórie od 40 do 50 rokov (6 prípadov), druhá v poradí bola skupinu zamestnancov vekovej kategórie od 50 do 60 rokov (3 prípady). Po dva prípady sme zaznamenali v troch skupinách zamestnancov, a to mladších ako 18 rokov, od 30 do 40 rokov a 60 a viac rokov.

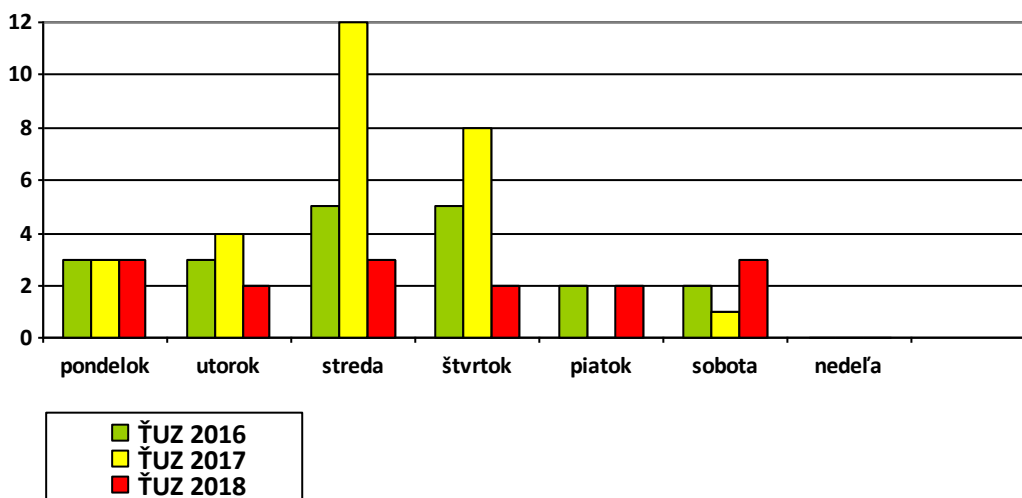
Výskyt ŤUZ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa veku poškodených znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie ŤUZ podľa dňa v týždni, kedy sa pracovný úraz stal

V roku 2018 najviac ŤUZ vzniklo v pondelok, v stredu a v sobotu (po 3 prípady, 3 x 20,0 %), v utorok, vo štvrtok a v piatok (po 2 prípady, 3 x 13,3 %), vznik ŤUZ sme nezaznamenali jedine v nedeľu.

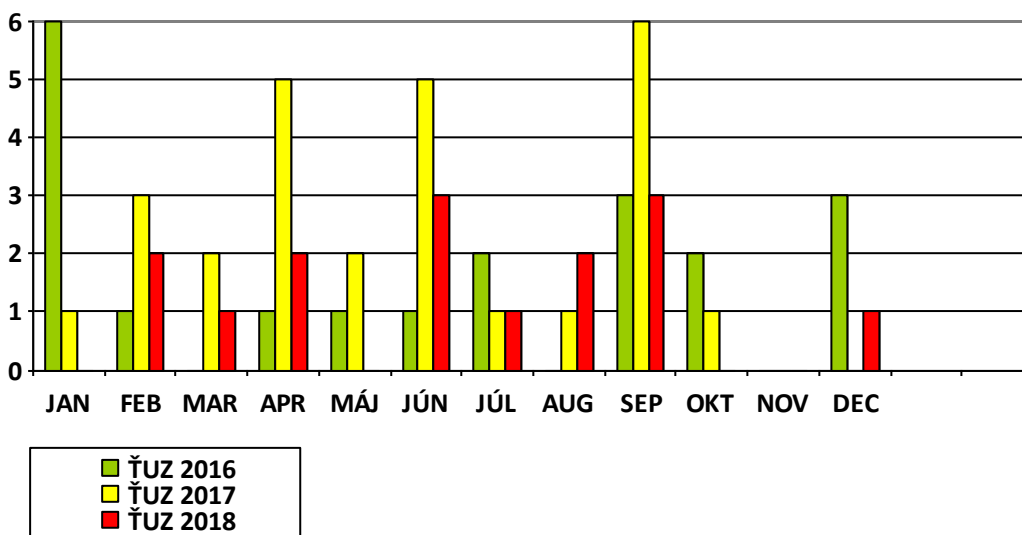
Výskyt ŤUZ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa dňa v týždni, kedy sa pracovný úraz stal, znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie ŽUZ podľa mesiaca v roku, kedy sa pracovný úraz stal

Zo štruktúry ŽUZ podľa mesiaca vzniku úrazu vyplýva, že najrizikovejšími mesiacmi v roku 2018 boli mesiace jún a september (po 3 prípady, 2 x 20,0 %), február, apríl a august (po 2 prípady, 3 x 13,3 %), v mesiacoch marec, júl a december (po jeden prípad, 3 x 6,7 %). Vznik ŽUZ sme nezaznamenali v mesiacoch január, máj, október a november.

Výskyt ŽUZ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa mesiaca v roku, kedy sa pracovný úraz stal, znázorňuje nasledujúci graf:

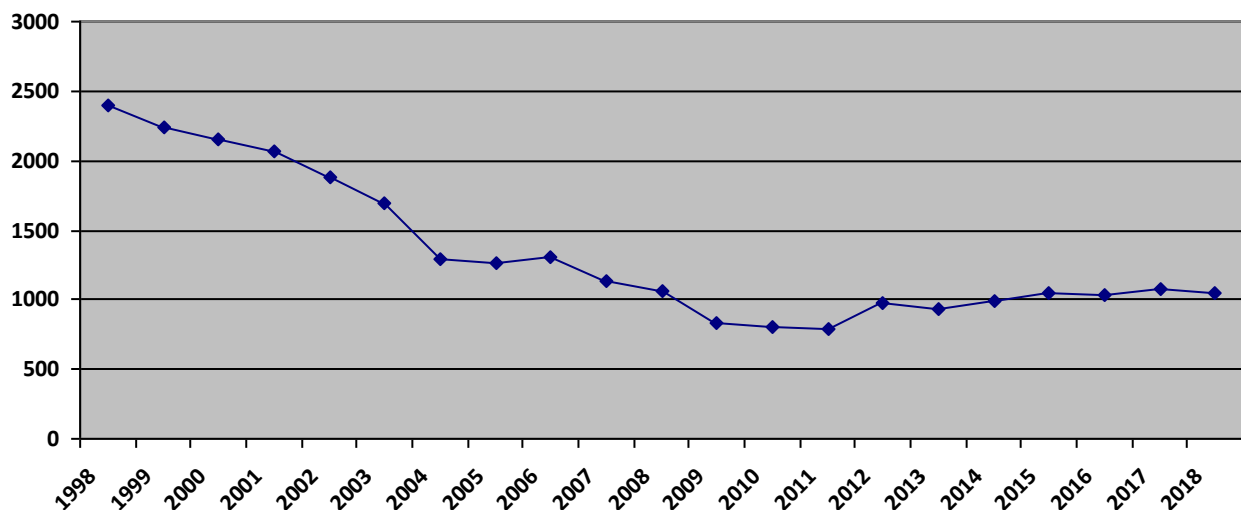
3. Ostatné registrované pracovné úrazy

Zákon č. 124/2006 Z. z. v § 17 ods. 7 písm. a) bod 1 ukladá zamestnávateľom povinnosť zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru záznam o ostatnom registrovanom pracovnom úraze (ďalej len OPÚ) do ôsmich dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedeli. Ostatné registrované pracovné úrazy sú všetky registrované pracovné úrazy (ďalej len RPÚ) s výnimkou závažných pracovných úrazov s následkom smrti (SPÚ) a s závažných pracovných úrazov ťažkou ujmov na zdraví (TÚZ).

$$OPÚ = RPÚ - (SPÚ + TÚZ)$$

Za rok 2018 bolo zo strany zamestnávateľských subjektov do termínu spracovania tohto rozboru (31.01.2019) zaslaných Inšpektorátu práce Prešov celkom 1.043 záznamov o OPÚ, čo predstavuje mierny pokles o 60 prípadov oproti roku 2017. Od roku 2015 sa počet OPÚ pohybuje mierne nad hranicou 1000 OPÚ ročne.

Vývoj OPÚ od roku 1998 do roku 2018 znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie OPÚ podľa zdroja úrazu

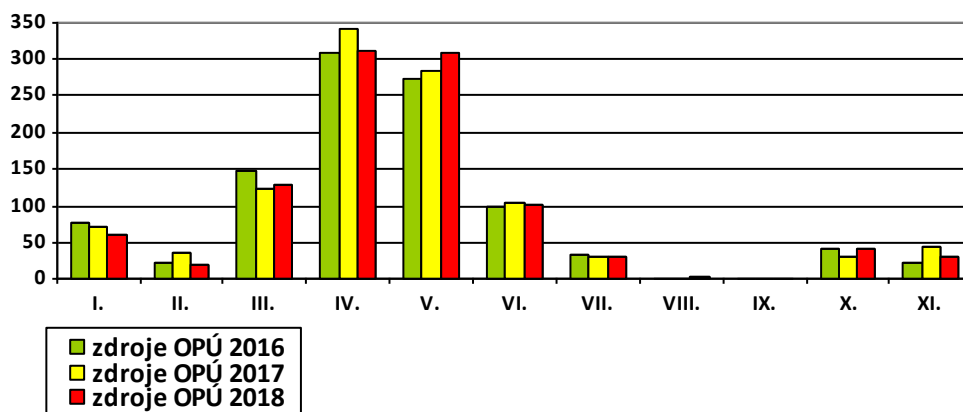
Najpočetnejšími zdrojmi OPÚ v roku 2018 boli s početnosťou nad 300 pracovných úrazov pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb, kde bolo zaznamenaných až 312 OPÚ, čo predstavuje 29,9 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2018 a neodborná manipulácia s bremenami, materiálom, ako aj pády predmetov, výrobkov či materiálov, pôsobenie ostrých hrán, a to v prípade až 307 OPÚ, čo predstavuje 29,4 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2018. S početnosťou nad 100 OPÚ v roku 2018 boli zdrojmi pracovných úrazov aj stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné, ktoré s počtom 129 OPÚ predstavovali

12,4 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2018 a náradie, nástroje, ručne ovládané strojčky a prístroje, ktoré s počtom 103 OPÚ predstavovali 9,9 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2018.

Najčastejšie zdrojové skupiny vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte OPÚ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Hlavná zdrojová skupina	Počet	Podiel %
I.	Dopravné prostriedky	62	5,9 %
II.	Zdvíhadlá a dopravníky, zdvíhacie a dopravné pomôcky	21	2,0 %
III.	Stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné	129	12,4 %
IV.	Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov	312	29,9 %
V.	Materiál, bremená, predmety	307	29,4 %
VI.	Elektrina	103	9,9 %
VII.	Ľudia, zvieratá a prírodné živly	30	2,9 %
VIII.	Kotly, nádoby a vedenia (potrubia) pod tlakom	3	0,3 %
IX.	Elektrina	2	0,2 %
X.	Ľudia, zvieratá a prírodné živly	43	4,1 %
XI.	Iné zdroje (zábava, šport)	31	3,0 %

Výskyt OPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa zdrojovej skupiny znázorňuje nasledujúci graf:

Podrobnejšie členenie OPÚ podľa zdrojových skupín za rok 2018 a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č.3 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie OPÚ podľa príčiny úrazu

V roku 2018 bola najpočetnejšou príčinou vzniku 783 OPÚ nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (napr. chýbajúce telesné predpoklady, zmyslové nedostatky, nepriaznivé osobné vlastnosti a okamžité psychofyziologické stavy).

Druhou najpočetnejšou príčinou vzniku 50 OPÚ bola príčina, za ktorú niesli zodpovednosť samotní zamestnanci tým, že používali nebezpečné postupy alebo spôsoby práce vrátane toho, že konali bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, alebo zotrúvali v ohrozenom priestore. Príčinou vzniku 41 OPÚ bol chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu. Príčinou vzniku 30 OPÚ bolo ohrozenie zvieratami a prírodnými živlami a rovnako aj ohrozenie inými osobami. V 57 prípadoch neboli zistené príčiny vzniku OPÚ.

Príčiny vzniku OPÚ v roku 2018, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, boli zistené v prípadoch len 83 OPÚ. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v prípade 60 OPÚ.

Inšpektorát práce Prešov v roku 2018 vyšetroval príčiny vzniku 6 OPÚ. Jednalo sa o udalosti, ktoré boli inšpektorátu práce hlásené operatívnym strediskom PZ SR, s vyšetrovaním ktorých sa začalo po ich ohlásení a ktoré následne neboli kvalifikované ako závažné pracovné úrazy. Jednalo sa OPÚ ako priotrávenie sa CO dvoch zamestnankýň pekárni pri úniku CO z pekárenskej pece, rezné poranenie dlane a predlaktia ľavej ruky zamestnanca uhlovou brúskou, pád oceľového nosníka na dolné končatiny zamestnanca alebo ulomenie ramena zdvíhacej plošiny a pád zamestnanca, ktorý vo výške v koši plošiny orezával konáre stromov), v jednom prípade sa jednalo o OPÚ mladistvého, ktorý utrpel zlomeninu členka pravej nohy pri skoku z iného vyvýšeného miesta na zdvihnutú plošinu a následnom páde z výšky).

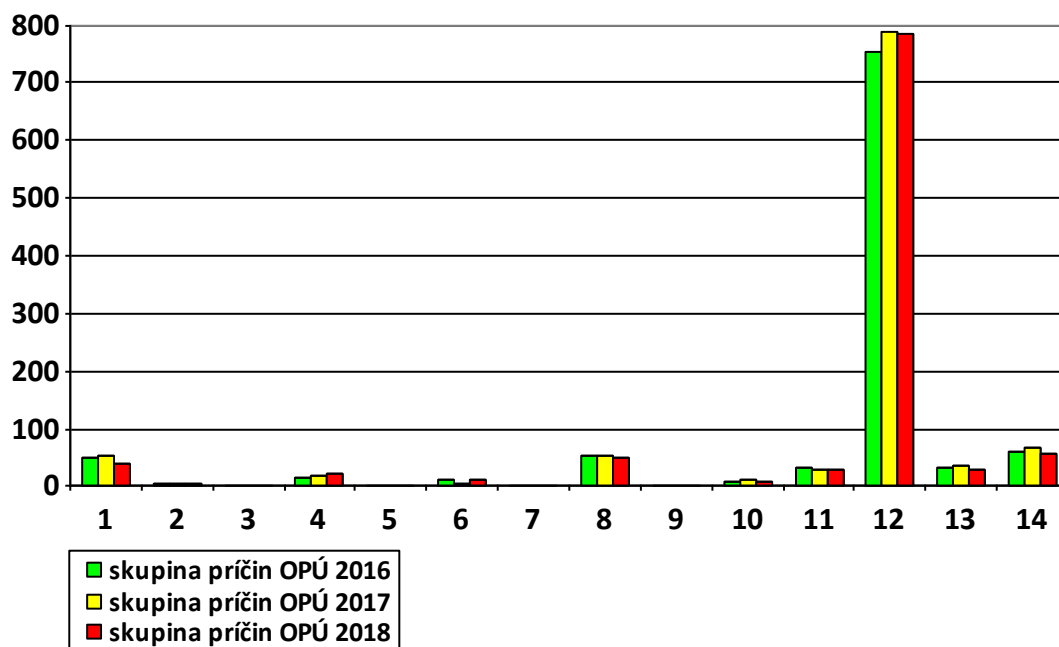
V ostatných prípadoch príčiny vzniku OPÚ stanovovali sami zamestnávateľia na základe vlastného vyšetrovania vzniku udalosti za pomoci svojich odborných zamestnancov alebo externých odborných zamestnancov poskytujúcich bezpečnostnotechnické služby.

Najčastejšie zistené príčiny vrátane ich percentuálneho podielu na celkovom počte OPÚ za rok 2018 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

kód	Základné skupiny príčin pracovných úrazov	Počet	Podiel %
1	Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu (nie pracoviska)	41	3,9 %
2	Chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenie a zabezpečenie	4	0,4 %
3	Neprídelené, nedostatočné alebo nevhodné osobné ochranné pracovné prostriedky	2	0,2 %
4	Nepriaznivý stav, chybné usporiadanie pracoviska	21	2,0 %

5	Nedostatky v osvetlení, viditeľnosti, nepriaznivé vplyvy hluku, otrasov a škod. ovzdušia	2	0,2 %
6	Nesprávna organizácia práce	11	1,1 %
7	Neoboznámenie s podmienkami bezpečnej práce a nedostatok potrebnej kvalifikácie	2	0,2 %
8	Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrvávanie v ohrozenom priestore	50	4,8 %
9	Odstránenie alebo nepoužívanie predpísaných bezpečnostných zariadení a ochranných opatrení	1	0,1 %
10	Nepoužívanie predpísaných OOPP	9	1,3 %
11	Ohrozenie inými osobami	30	2,7 %
12	Nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon	783	74,3 %
13	Ohrozenie zvieratami a prírodnými živlami	30	3,3 %
14	Nezistené príčiny	57	6,1 %

Výskyt OPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa zistených príčin znázorňuje nasledujúci graf:

Podrobnejšie členenie OPÚ podľa zistených príčin ich vzniku v roku 2018 a ich porovnanie s rokom 2017, je uvedené v tabuľke č. 6 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie OPÚ podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE)

V roku 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE) zamestnávateľských subjektov boli OPÚ zaznamenané v týchto odvetviach ekonomických činností:

kód	SK NACE	Počet	
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	66	
C	Priemyselná výroba	454	
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	5	
E	Dodávka a čistenie vody	27	
F	Stavebníctvo	51	
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	141	
H	Doprava a skladovanie	70	
I	Ubytovacie a stravovacie služby	23	
J	Informácie a komunikácie	2	
K	Financie a poisťovacie služby	6	
L	Nehnuteľnosti	10	
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	14	
N	Administratívne a podporné služby	20	
O	Verejná správa a obrana	24	
P	Vzdelávanie	55	
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	57	
R	Umenie, zábava a rekreácia	5	
S	Ostatné činnosti	13	

Podrobnejšie členenie OPÚ za rok 2018 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností SK NACE a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke č. 7 samostatnej prílohy k tejto správe.

Členenie OPÚ z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených

Z hľadiska vykonávanej profesie a pracovného zaradenia (druhu práce) poškodených možno konštatovať, že najviac OPÚ v roku 2018 v počte 171 OPÚ sme zaznamenali u kvalifikovaných robotníkov v hutníctve, v počte 110 v prípade operátorov a montérov strojov, v počte 85 v prípade vodičov a obsluhy pojazdných zariadení, 2 x v počte po 78 v prípadoch pomocných pracovníkov v ťažbe a v stavebníctve a v prípade predavačov, v počte 59 v prípade pracovníkov v osobných službách a v počte 57 v prípade montážnych pracovníkov.

Členenie OPÚ z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného

Z hľadiska druhu zranenia a zranenej časti tela poškodeného možno konštatovať, že v roku 2018 sme zaznamenali najviac zranení pri vzniku OPÚ pri:

- povrchové poranenia – 213 zranení,
- otvorené rany – 184 zranení,
- zatvorené zlomeniny – 148 zranení,
- vyvrtnutia a natiahnutia – 113 zranení,
- iné typy rán a povrchových poranení – 55 zranení,
- rany a povrchové poranenia – 53 zranení.

Najčastejšie zranené časti tela pri OPÚ

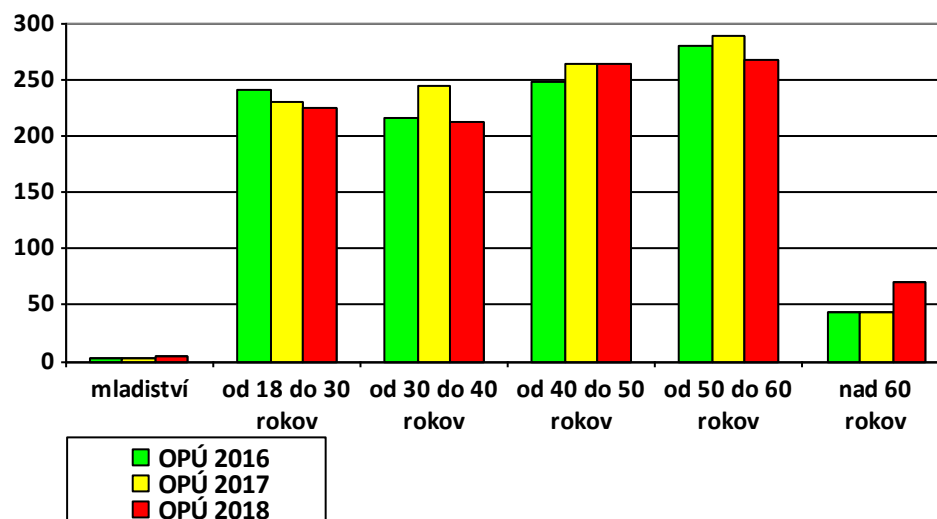
- prst – 278 zranení,
- členok – 92 zranení,
- ruka od zápästia dole – 85 zranení,
- noha vrátane kolena – 79 zranení,
- ruka vrátane lakťa – 58 zranení,
- zápästie – 54 zranení.

Členenie OPÚ podľa pohlavia a vekovej kategórie zamestnancov

Medzi zamestnancami, ktorí utrpeli v hodnotenom roku 2018 OPÚ bolo 342 žien (32,8 %) a 701 mužov (67,2 %).

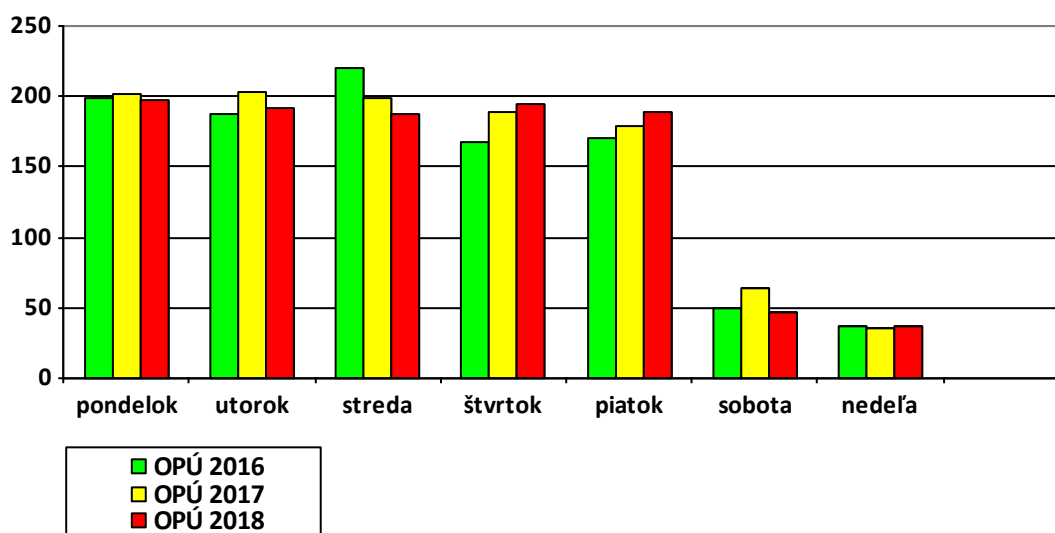
Z hľadiska vekovej štruktúry zamestnancov vyplýva, že najviac OPÚ sa v roku 2018 vyskytlo u zamestnancov patriacich do vekovej kategórie od 50 do 60 rokov (268 OPÚ, 25,7 %). Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili poškodení patriaci do vekovej kategórie od 40 do 50 rokov (264 OPÚ, 25,3 %), najmenej zastúpené boli vekové kategórie najmladších a najstarších zamestnancov. V hodnotenom roku 2018 bolo evidovaných 5 OPÚ mladistvých (0,5 %).

Výskyt OPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa veku poškodených znázorňuje nasledujúci graf:

Členenie OPÚ podľa dňa v týždni, kedy sa pracovný úraz stal

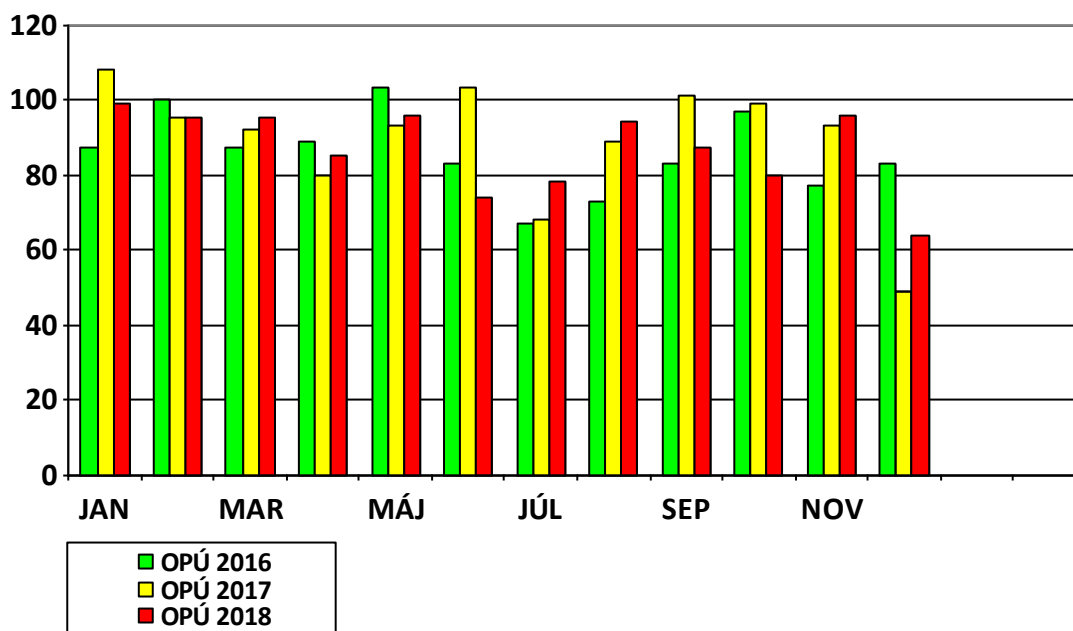
Vývoj výskytu OPÚ v roku 2018 v členení podľa dňa v týždni, kedy sa pracovný úraz stal, znázorňuje nasledujúci graf:

Prevažná časť OPÚ bolo zaznamenaných v bežných pracovných dňoch od pondelka do piatku, rozdiel v početnosti vzniknutých OPÚ medzi jednotlivými bežnými pracovnými dňami (pondelok – piatok) je v rozsahu do 10 OPÚ.

Členenie OPÚ podľa mesiaca v roku, kedy sa pracovný úraz stal

Výskyt OPÚ v rokoch 2016, 2017 a 2018 v členení podľa mesiaca v roku, kedy sa pracovný úraz stal, znázorňuje nasledujúci graf:

Najrizikovejšími mesiacmi pre vznik OPÚ v roku 2018 boli mesiace: január (99 prípadov, 9,5 %), máj a november (2 x 96 prípadov, 9,2 %) a február a marec (2 x 95 prípadov, 9,1 %).

4. Závažné priemyselné havárie

Závažnou priemyselnou haváriou je udalosť, akou je najmä nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovateľného vývoja v prevádzke ktoréhokoľvek z podnikov, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci podniku alebo mimo neho.

V roku 2018 zo strany zamestnávateľských subjektov v miestnej príslušnosti Inšpektorátu práce Prešov nebola hlásená závažná priemyselná havária a zo strany Inšpektorátu práce Prešov neboli vyšetrované príčiny vzniku závažnej priemyselnej havárie.

5. Choroby z povolania

Choroba z povolania je choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením, zaradená do zoznamu chorôb z povolania, ak vznikla zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh a za podmienok uvedených v zozname.

Choroby z povolania sú nahlasované a evidenciu chorôb z povolania vedie Národný inšpektorát práce. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku chorôb z povolania vyšetrujú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrovaní bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku chorôb z povolania sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

V roku 2018 Inšpektorát práce Prešov sa nepodieľal na vyšetrovaní bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku chorôb z povolania.

Záver

Ako uvádza tento rozbor pracovných úrazov, ochorení súvisiacich s prácou a závažných priemyselných havárií v organizáciách v pôsobnosti Inšpektorátu práce Prešov za rok 2018, v roku 2018 bol zaznamenaný najnižší počet závažných pracovných úrazov s následkom smrti a závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví za posledných 20 rokov. Stav v oblasti ostatných registrovaných pracovných úrazov je na konštantnej úrovni a od roku 2015 a pohybuje sa mierne nad úrovňou 1000 ostatných registrovaných pracovných úrazov za kalendárny rok.

Najviac pracovných úrazov bolo už tradične zaznamenaných v odvetviach priemyselnej výroby, veľkoobchodu a maloobchodu a dopravy a skladovania.

Inšpektorát práce Prešov bude zameriavať svoju činnosť v oblasti dozoru nad dodržiavaním právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na odvetvia s najväčším zaznamenaným počtom pracovných úrazov. Inšpektorát práce bude naďalej plniť svoju zákonnú povinnosť vyšetrovať príčiny vzniku každého pracovného úrazu, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, príčiny vzniku závažnej priemyselnej havárie, podľa potreby a požiadaviek orgánov verejného zdravotníctva aj bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania.

Prílohy

Tabuľka č.1 – Podiely hlavných skupín zdrojov na celkovom počte SPÚ,

Tabuľka č.2 – Podiely hlavných skupín zdrojov na celkovom počte ŤPÚ,

Tabuľka č.3 – Podiely hlavných skupín zdrojov na celkovom počte RPÚ,

Tabuľka č.4 – Podiely hlavných skupín príčin na celkovom počte SPÚ,
Tabuľka č.5 – Podiely hlavných skupín príčin na celkovom počte ŤPÚ,
Tabuľka č.6 – Podiely hlavných skupín príčin na celkovom počte RPÚ,
Tabuľka č.7 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností
SK NACE,
Tabuľka č.8 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa pracovného zaradenia zamestnanca (profesie),
Tabuľka č.9 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa druhu zranenia,
Tabuľka č.10 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa zranenej časti tela,
Tabuľka č.11 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa vekovej kategórie poškodeného,
Tabuľka č.12 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa pohlavia poškodených,
Tabuľka č.13 – Počet SPÚ, ŤPÚ a RPÚ podľa mesiacov v roku.

S pozdravom

Ing. Daniel Hrabko
hlavný inšpektor práce